

Філоненко С. В., здобувач, ХНУМГ ім. О.М. Бекетова, м. Харків

Filonenko S., Postgraduate Student Department of Management and Administration, O.M. Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv, Kharkiv

ОСНОВНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОМИСЛОВОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

THE MAIN APPROACHES TO FORMATION AND IMPLEMENTATION OF INDUSTRIAL POLICY IN UKRAINE

В статті розглянуто основні підходи до формування та реалізації промислової політики в Україні. Узагальнено визначення промислової політики, методи її реалізації, а також обґрунтовано пропозиції з розробки стратегії структурних перетворень в промисловості для реалізації промислової політики у вітчизняній економіці.

Ключові слова: держава, промислова політика, інвестиційна політика, методи реалізації промислової політики, стратегія структурних перетворень в промисловості.

The article describes the main approaches to formation and implementation of industrial policy in Ukraine. Generalized definition of industrial policy, methods of its implementation, as well as the proposal for the development of a strategy of structural change in industry for the implementation of industrial policy in the domestic economy.

Keywords: the state, industrial policy, investment policy, methods of implementation of industrial policy, strategy of structural changes in the industry.

Постановка проблеми. Промислова політика держави в даний час виступає в якості основи ефективної інституційної та господарської системної модернізації економіки України. Метою промислової політики є позитивні зміни (зростання, розвиток) реального сектора економіки.

В сучасних умовах, вихід з кризи неможливий без поживавлення реального сектора, без проведення глибоких структурних перетворень у промисловості. У цьому зв'язку важливе значення має розробка промислової політики. Проблема полягає в тому, яким має бути державне втручання, які методи і способи повинні бути використані. Тому формування та реалізація державної промислової політики країни є однією з найважливіших сучасних теоретичних і практичних проблем.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми формування та реалізація державної промислової політики висвітлені в працях як зарубіжних, так і вітчизняних вчених. Вагомий внесок у дослідження особливостей впливу держави на економічні відносини зробили такі вчені, А.М. Горський [4], І.М. Грищенко [1], Л.В. Дейнеко [5], В.М. Ємельянов [6], Т.Л. Желюк [11],

О.С. Зарудна [4], І.С. Калініченко [4], М.О. Кизим [2], Л.П. Клименко [6], П.В. Круш [7], І.А. Максименко [7], Л.В. Пельтек [3], Е. И. Рубінштейн [8], Т.А. Стовба [9], Н.В. Тарасова [6], К.І. Ткач [10], В.Є. Хаустова [120], Е.І. Шелудько [5], М.М. Якубовський [13] та ін. Ідеї та положення, викладені у працях даних авторів, послужили основою для подальшої розробки та здійснення промислової політики. Однак, незважаючи на численні дослідження, недостатньо висвітленими залишаються шляхи вирішення сучасних проблем впливу держави на розвиток промисловості.

Постановка завдання. Ціллю даної статті є дослідження основних підходів до формування та реалізації промислової політики в Україні, а також обґрунтування пропозицій з розробки стратегії структурних перетворень в промисловості для реалізації промислової політики у вітчизняній економіці.

Виклад основного матеріалу. Сутність промислової політики у вузькому сенсі складається у визначенні державою пріоритетів розвитку промисловості, а також у забезпеченні їх реалізації. В широкому ж розумінні йдеться про пріоритети розвитку народного господарства в цілому. Промислова політика включає комплекс заходів, націлених на вирішення довгострокових структурних завдань господарського розвитку.

Промислова політика держави як частина загальної економічної політики є однією з найбільш суперечливих концепцій в науковій літературі і в політичній практиці. У роботах вітчизняних економістів простежується неоднозначність та різноплановість до характеристики промислової політики.

Так, В. Хаустова вважає, що під промисловою мається на увазі загальнодержавна політика програмно-цільового регулювання процесу організаційної, структурної та технологічної модернізації, індустріального відтворення заради послідовного збільшення випуску наукоємної продукції з високою часткою доданої вартості і збільшення купівельної спроможності, всього населення країни [120, с. 21]. На думку автора, суб'єктом сучасної промислової політики може бути тільки держава у взаємодії з корпораціями, для яких пріоритетними є інтереси промислової, високотехнологічної праці і капіталу. Об'єктом виступає її розширене відтворення прогресивного індустріально-технологічного капіталу, створенням нових робочих місць, які відрізняються найвищим потенціалом продуктивності праці. Основним способом її реалізації В. Хаустова вважає програмно-цільове регулювання, з використанням стратегічного прогнозування, структурно-технологічного планування та системи функціонально спеціалізованих органів та інститутів держави. Він небезпідставно вважає, що для досягнення поставленої мети система інститутів підлягає трансформації, в процесі якої всередині держави відбуваються перегрупування і перерозподіл функцій і повноважень між відповідними напрямами і пріоритетами.

В якості основного цільового орієнтиру промислової політики М. Якубовський пропонує розглядати забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних виробництв на основі активізації інноваційного чинника. До основних напрямів реалізації промислової політики, відносяться:

– у короткостроковій і середньостроковій перспективі максимально повне задоволення наявного попиту внутрішнього ринку через розширення ринкових ніш для вітчизняних товарів за рахунок активного імпортозаміщення;

– в середньостроковій і довгостроковій перспективі – забезпечення конкурентних позицій вітчизняних товаровиробників у наукоємних секторах ринку, в яких вони раніше не були представлені; формування нових сфер попиту, у задоволенні якого вітчизняна високотехнологічна продукція грала б домінуючу роль [13, с. 25].

При цьому вибір пріоритетів у рамках обох напрямків, на думку М. Якубовського, повинен здійснюватися на основі аналізу існуючих і прогнозованих ресурсних, інфраструктурних та інших обмежень розвитку промислового виробництва та оцінки можливостей інноваційно-технологічного чинника до їх подолання [13, с. 26].

У комплексному розумінні державна промислова політика являє собою цілісну систему законодавчих, адміністративних, фінансово-економічних державних рішень, заходів і дій з управління динамікою індустріального комплексу і в цілому матеріального виробництва для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку національної безпеки країни. На погляд Т. Желюк, розробка стратегії і здійснення активної державної промислової політики, націленої на рішення цих найважливіших проблем, повинні йти за трьома основними напрямками:

- переведення економіки на інноваційний шлях розвитку;
- структурна перебудова в самому промисловому секторі;
- підвищення рівня достатності та ефективності інвестиційного забезпечення реалізації структурно-інноваційних перетворень [1, с. 41].

Всі три магістральні напрями, являють собою цілісну систему прийняття та реалізації державних рішень. На думку автора, виходячи з цільової функції промислової політики як інструменту забезпечення сталого економічного розвитку, пріоритет повинен бути відданий її інноваційній складовій, так як вона визначає цілі структурної перебудови промисловості та пропонує відповідні інвестиційні рішення на короткострокову та довгострокову перспективу [1, с. 42].

З точки зору М. Кизим, промислова політика – це система заходів щодо селективної підтримки стратегічно важливих секторів економіки. З погляду автора, ці сектори покликані стати головними «локомотивами» економічного зростання і структурних перетворень. Для виявлення пріоритетів державної промислової політики М. Кизим виділяє наступні критерії:

1) сприятливе поєднання факторів виробництва і особливо наявність «ноу-хау», науково-технічний потенціал, здатний забезпечити технологічний ривок, ресурси кваліфікованих робітників, можливості підключення до інформаційних мереж тощо;

2) існування експортних ніш на світовому ринку при даній структурі внутрішнього виробництва та попиту;

3) можливість надходження іноземних і внутрішніх інвестицій у структурну перебудову виробництва;

4) наявність конкурентоспроможних суміжних і споріднених виробництв, що робить можливим перелив кваліфікованих кадрів і технологій з сектора в сектор, з регіону в регіон;

5) стабільність відтворювальних зв'язків [2, с. 14].

Основним джерелом коштів для фінансування програм промислової політики в даний час вважає доходи від сировинного експорту. До найважливіших інструментів промислової політики автор відносить:

- податкову реформу, спрямовану на поповнення бюджетних доходів в першу чергу за рахунок розширення бази оподаткування та перенесення акценту на обкладання природної ренти;

- різке зменшення пільгового кредитування, поліпшення технології провідки кредитів для запобігання їх використання в спекулятивних операціях, розподіл пільгових кредитів відповідно до пріоритетів промислової політики;

- диференціацію норми обов'язкових банківських резервів у залежності від структури банківських активів з встановленням підвищених ставок на короткострокові кредити під фінансування посередницьких операцій і знижених для довгострокових інвестиційних кредитів.

За свідченням Н. Тарасова і Л. Клименко, промислова політика повинна будуватися як діалог, як узгодження стратегій приватного сектора, держави і громадських організацій, що дозволяє кожній стороні при розумному компромісі реалізувати свій економічний інтерес. На думку авторів, держава в рамках промислової політики повинна взяти на себе ініціативу щодо поживлення інноваційної активності, забезпечення творчої конкуренції, розширенню кооперації і спеціалізації виробництва, стимулювання ефективності та впровадження нових технологій [6, с. 36].

П. Круш і І. Максименко розглядають в якості основних базисних векторів проведення промислової політики, по-перше, всебічне сприяння розвитку підприємництва та конкурентного середовища в економіці для максимізації ефективності виробництва і досягнення відповідності його об'ємно-структурних параметрів суспільного попиту, по-друге, послідовну реалізацію чітких заходів держави з регулювання реального сектору [7, с. 4]. При цьому автор зазначає, що реалізація цих векторів має спиратися на довготривалі програми структурних перетворень у реальному секторі (на 10-15 років), складовою частиною яких є формування спеціальної державної програми підвищення конкурентоспроможності промислового комплексу країни з урахуванням специфіки окремих галузей.

Е. Рубінштейн під промисловою політикою розуміє цілеспрямовану діяльність держави в особі її представницької та виконавчих гілок влади щодо розвитку пріоритетних галузей промисловості, які базуються на досягненнях фундаментальної і прикладної науки, де у країни є незаперечний конкурентний пріоритет. Промислова політика ґрунтується на структурній, науково-технічній та інноваційній політиці. Різноманітні напрямки промислової політики забезпечують захист і створюють ресурси для певних галузей промисловості, з тим, щоб вони в кінцевому підсумку могли стати конкурентоспромож-

ними на міжнародному ринку. Мета промислової політики та її складових, на думку автора, полягає в тому, щоб забезпечити економічне і соціальне процвітання країни не на базі експорту природних ресурсів, а використанням новітніх сучасних технологій виробництва товарів і послуг [8, с. 148].

Л. Дейнеко вважає, що в самому загальному вигляді промислова політика може бути визначена як комплекс дій держави, спрямованих на цілеспрямовану зміну структури економіки за рахунок створення більш сприятливих умов для розвитку пріоритетних секторів і виробництв. Еквівалентним, на думку автора, є і визначення промислової політики як дискримінації державою одних секторів порівняно з іншими. Зі сказаного випливає, що промислова політика передбачає наявність чітких державних пріоритетів. Автор акцентує на те, що промислова політика – це завжди спроба змінити «природний хід подій». В якості резюме автор викладає, що практично завжди активна промислова політика означає поліпшення становища одних секторів економіки за рахунок відносного погіршення умов функціонування інших її секторів і може вважатися успішною, якщо вигреш країни в цілому від розвитку обраних пріоритетних секторів вище, ніж збиток від уповільнення розвитку інших [5, с. 21].

Загальносистемна політика має переважно макроекономічний характер і реалізується через заходи податкового, монетарного, валютного, митного та іншого впливу. Навпаки, селективна промислова політика більше тяжіє до мікроекономічної. Селективна промислова політика реалізується через інвестиційну політику, під якою розуміється система заходів, що забезпечує обсяг, структуру, інвестицій у найбільш перспективні напрямки діяльності на основі нових організаційно-економічних рішень, концентрацію інвестицій і підвищення їх ефективності.

Узагальнюючи, слід зазначити, що промислово-інвестиційна політика розпадається на загальносистемну та селективну, відповідні компоненти яких у рамках компетенції реалізуються на державному і місцевому рівнях управління через виділені механізми та інструменти.

І. Грищенко, узагальнюючи досвід розвинених ринкових країн свідчить, що промислову політику нерідко класифікують як захисну, тобто орієнтовану на збереження сформованої промислової структури, підтримання зайнятості, захист національних фірм від іноземної конкуренції; адаптивну, тобто спрямовану на пристосування промислової структури країни до зрушень у структурі попиту і змінених умов конкуренції на світовому ринку, та ініціативну, коли держава активно впливає на розвиток промисловості країни, зважаючи на бажаний образ її структури в більш чи менш тривалій перспективі [1, с. 48].

Ініціативна промислова політика, що поширюється в міру швидкого посилення ролі зовнішньої торгівлі та прямих іноземних інвестицій, ґрунтується на концепції динамічних конкурентних переваг.

Основні функції держави в рамках ініціативної промислової політики визначаються в першу чергу умовами конкурентоспроможності промислових фірм в сучасній економіці. До них належать якість трудових ресурсів; рівень наукових досліджень у галузі природознавства і тісні зв'язки між промислови-

ми фірмами, вищими навчальними закладами та науково-дослідними інститутами; здатність творчо освоювати іноземні технології; швидкість поширення в промисловості країни технологічних і інших інновацій; ємність внутрішнього ринку і рівень вимог вітчизняних споживачів промислової продукції до її якісних характеристик; наявність технологічно пов'язаних та географічно близьких підприємств, що виробляють продукцію, яка користується попитом на зовнішніх ринках [9, с. 31].

Звідси випливає, що один з найважливіших напрямів ініціативної промислової політики – підвищення загальноосвітнього і професійного рівня робочої сили. Учений К. Ткач констатує, що слід розрізняти активну та пасивну роль промислової політики [10, с. 21].

Активна роль промислової політики полягає в тому, щоб не просто виходити з динаміки сукупного платоспроможного попиту, а формувати його на новій основі маркетингових, технологічних і фінансово-інвестиційних зв'язках, вести лідируючу роль у тандемі: держава-ринок.

Пасивна роль промислової політики проявляється в тому випадку, якщо вона орієнтується тільки на загальний фінансовий індикатор розвитку народного господарства.

Головні зусилля законодавчої і виконавчої влади, повинні бути спрямовані на розробку комплексного кодексу несуперечливих законів і нормативно-юридичних актів як державної промислової політики в цілому, так і за відповідними її видами:

- структурна, військово-промислова, науково-технічна, інвестиційна, політика щодо малих підприємств;
- регіонально-промислова, закупівельна політика для державних потреб;
- соціально-промислова політика в області праці і заробітної плати;
- податкова, кредитно-фінансова, цінова, зовнішньоекономічна, інформаційна та ін. [6, с. 61].

В цілях систематизації методи реалізації промислової політики умовно можна поділити на суто ринкові і неринкові методи. В Україні, в даний час проведення структурних перетворень чисто ринковими методами досить складно, так як для цього потрібна зрілість ринкових відносин. Справа в тому, що координаційний механізм, що базується на ринковій основі, ефективний в умовах глибокого поділу праці, наявності складної системи господарських зв'язків та при розвиненості суспільних потреб. Як відомо, ринок погоджує інтереси господарюючих суб'єктів з допомогою попиту і пропозиції, конкуренції та інших суто ринкових механізмів. Дієвість механізмів ринкової конкуренції, заснованих на інститутах приватної власності та свободи підприємництва, є необхідною умовою формування здорового економічного клімату, а також передумова постійного вдосконалення сфери виробництва.

Безумовно, в економіці будь-якої країни виникає необхідність підтримання, збереження і стимулювання галузей, що знаходяться в стані спаду, особливо якщо такий спад носить тривалий характер. І тут чисто ринкові методи не завжди підходять, і виникає необхідність державного впливу на економіку.

У вітчизняній економічній літературі існують різні підходи до методів реалізації промислової політики. Так, Л. Пельтек наводить таку їх класифікацію:

1. Інформаційні методи. Їх метою є забезпечення суб'єктів ринку систематизованим, науково обґрунтованим комплексом даних, дозволяє їм орієнтуватися в нових соціально-економічних умовах та приймати більш ефективні рішення.

2. Методи макроекономічного регулювання. Вони спрямовані на створення сприятливого макроекономічного середовища функціонування вітчизняної промисловості, досягнення фінансової стабільності, зниження рівня інфляції та підтримки стабільного курсу національної валюти.

3. Ресурсні методи. Як правило, це методи селективної промислової політики, пов'язані системою держзамовлень та держзакупівель, адресним субсидуванням і кредитуванням, формуванням і використанням фондів страхування ризиків, з податковими пільгами.

4. Інституційні методи. Це методи загальносистемного характеру, спрямовані на формування сприятливого для здійснення економічної політики правового й організаційно-економічного середовища, не вимагають безпосереднього субсидування конкретних суб'єктів господарювання, а здійснюють необхідні заходи щодо створення відповідних інститутів ринку і регулювання індустріального розвитку. Дані методи об'єднують різного роду адміністративні прийоми та інструменти (квоти, ліцензії, стандарти, екологічні нормативи) та важелі господарського законодавства. В умовах трансформаційного періоду головними об'єктами інституційних перетворень стають система відносин власності і вироблення правил приватизації державного майна [3, с. 93].

Систематизація підходів до визначення промислової політики дозволила уточнити визначення її цілей, об'єктів, суб'єктів, змісту, характеру і методів та інструментів впливу.

Під системним підходом до сутності промислової політики розуміється не тільки державна підтримка господарюючих суб'єктів, але і формування пріоритетів реалізації промислового потенціалу і структурних перетворень, враховуючи особливості економічного розвитку регіонів.

Промислова політика на різних етапах функціонування і розвитку галузі реалізує специфічні цілі з позиції формування її структури. На етапі виходу з кризи промислова політика повинна сприяти модернізації галузевої структури промисловості, на етапі економічного зростання – динамічному розвитку її інноваційної складової, на етапі стабілізації економічного розвитку промислова політика спрямована на стимулювання реалізації потенціалу промисловості.

Основним інструментом, що реалізує вироблену стратегію структурних змін у промисловості, є промислова політика, а її сутністю – обґрунтований вибір пріоритетних галузей і підприємств і надання їм ефективної державної підтримки.

У більш широкому розумінні, промислова політика – це узгоджена система законодавчих, адміністративних, фінансово-економічних державних рішень і заходів, що дозволяють управляти розвитком промисловості в країні у відповідності з поставленими цілями такого розвитку. Реалізація промислової

політики можлива через розробку та прийняття необхідних нормативно-правових актів, а саме, пакету взаємопов'язаних документів, що включає програму промислової політики (набір і порядок рішень, заходів і дій), пакету проектів нормативно-правових актів щодо її здійснення (реалізація державно-управлінських рішень).

На етапі виходу з кризи промислова політика повинна сприяти формуванню нового типу галузевої структури промисловості, на етапі економічного зростання, розвитку, зміцнення галузевої структури нового типу, на етапі стабілізації економічного розвитку промислова політика спрямована на стимулювання реалізації потенціалу сформованого типу галузевої структури промисловості. Таким чином, залежно від етапу розвитку промислова політика спрямована або на підтримку існуючої структури промисловості, або на формування галузевої структури нового типу.

Висновки. Узагальнюючи проведені дослідження сутності промислової політики, слід зауважити, що існують різні її визначення. Але в кожному з них складовими елементами є: участь держави в ринковому розподілі ресурсів, урядова підтримка розвитку промислових галузей, довгострокові заходи держави щодо підтримки науково-технічних досягнень та розвитку експорту готової продукції.

Узагальнюючи вищевикладені визначення, слід зробити корективи і конкретизувати її сутність на сучасному етапі. Промислова політика – це система економічних відносин між державними органами влади, господарюючими суб'єктами, науково-дослідними організаціями з приводу формування високотехнологічного, конкурентоспроможного промислового комплексу в рамках стратегії модернізації економіки України.

Для реалізації промислової політики у вітчизняній економіці необхідна розробка стратегії структурних перетворень. Для вироблення довгострокової політики структурних зрушень в промисловості України необхідно регламентувати позицію уряду щодо вироблення стратегії структурних перетворень; основні об'єкти державного регулювання в період структурної перебудови; спрямованість регулюючої діяльності держави щодо кризових галузей; форми державної підтримки наукомістких галузей; відношення «наука-бізнес-держава»

у ході структурної трансформації промисловості; правову базу структурних перетворень.

Таким чином, основним інструментом, що реалізує вироблену стратегію структурних змін у промисловості, є промислова політика, а її сутністю – обґрунтований вибір пріоритетних галузей і підприємств і надання їм ефективної державної підтримки.

Список використаних джерел

1. Легка промисловість України : теоретико-методологічні засади управління розвитком в умовах інтеграції до СОТ : монограф. / [І.М. Грищенко та ін.] ; за ред. Ю. В. Гончарова ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К. : КНУТД, 2011. – 332 с.
2. Кизим М. О. Промислова політика та кластеризація економіки України :

монограф. / М.О. Кизим; Нац. акад. наук України, Н.-д. центр індустр. пробл. розв. – Х. : ІНЖЕК, 2011. – 301 с.

3. Пельтек Л.В. Розвиток регіональної промислової політики держави: теорія, методологія, механізми : монограф. / Л.В. Пельтек ; НАН України, Рада по вивч. продукт. сил України, Чорномор. держ. ун-т ім. П. Могили. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ, 2010. – 265 с.

4. Промисловий комплекс України: економічні трансформації та пріоритети розвитку : монограф. / [Н.В. Тарасова, І.С. Калініченко, А.М. Горський, О.С. Зарудна та ін.] – К. : Наук. світ, 2005. – 182 с.

5. Промислова політика посткризової економіки : монограф. / [Л.В. Дейнеко, М.М. Якубовський, Е.І. Шелудько та ін.] ; за ред. Л.В. Дейнеко, М.М. Якубовського ; НАН України, ДУ «Ін-т економ. та прогноз. НАН України». – К. : Ін-т економ. та прогноз. НАН України, 2014. – 315 с.

6. Промисловість України: тенденції, проблеми, перспективи : монограф. / [Н.В. Тарасова, Л.П. Клименко, В.М. Ємельянов та ін.]. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – 320 с.

7. Регулювання економіки: теоретичні та прикладні аспекти : монограф. / П.В. Круш, І.А. Максименко ; за заг. ред. П.В. Круш. – К. : НТУУ «КПІ», 2008. – 424 с.

8. Рубинштейн Е. И. Основы промышленной политики : монограф. / Е. И. Рубинштейн. – Сургут : СГУ, 2000. – 148 с.

9. Системне відродження підприємств легкої промисловості на інноваційних засадах : монограф. / Т.А. Стовба. – Херсон : Айлант, 2010. – 295 с.

10. Ткач К.І. Теоретичні засади регіональної промислової політики : монограф. / К.І. Ткач ; НАН України, Ін-т пробл. ринку та екон.-екол. дослідж. – О. : Аст-ропринт, 2008. – 279 с.

11. Управління довгостроковим розвитком національної економіки: методологічні та прикладні аспекти : монограф. / Т.Л. Желюк. – Т. : ТНЕУ, 2010. – 511 с.

12. Хаустова В.Є. Промислова політика в Україні: формування та прогнозування : монограф. / В.Є. Хаустова. – Х. : ІНЖЕК, 2015. – 380 с.

13. Якубовський М.М. Реструктуризація промисловості як засіб подолання імпортої залежності економіки України [Електронний ресурс] / М.М. Якубовський // Електронне видання Національне господарство України: теорія та практика господарювання. – ІЕП НАН України, 2016. – Режим доступу. – <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/NacGosp/index.html>.

References

1. Grischenko, I.M. (ed.) *Light industry of Ukraine: theoretical and methodological principles of management development in terms of integration into the WTO [Lefka promyslovist` Ukrainy: teoretiko-metodologichni zasady upravlinnja rozvytkom v umovah integrcii do SOT]*. Kiev: KNUTD, 2011. Print.

2. Kizim, M.O. *Industrial policy and clustering of economy of Ukraine [Promyslova politika ta klasterizacija ekonomiki Ukrainy]*. Kharkiv: INGEK, 2011. Print.

3. Pel`tek, L.V. *The development of regional industrial policy: theory, methodology, mechanisms [Rozvytok regional`noj promyslovoj politiki dergavy: teoriya, metodologija, mehanizmy]*. Mykolayiv: CDU, 2010. Print.

4. Tarasova, N.V., Kalinichenko, I.S., Gorski, A.M., and Zarudna, A.S. (ed.) *The industrial complex of Ukraine: economic transformation and development priorities*

[*Promyslovij kompleks: ekonomichni transformacii ta priorityty rozvytku*]. Kiev: Nauk. svit, 2005. Print.

5. Deyneko, L.V., Jakubowski, N.M., and Sheludko, E.I. (ed.) *The industrial policy post-crisis economy [Promislova politika postkryzovoj ekonomiki]*. Kiev: Institut ekonomiki ta prognozuvannja NAN Ukrainy, 2014. Print.

6. Tarasova, N.V., Klimenko, L.P., Emelyanov V.N. (ed.) *Industry of Ukraine: trends, problems, prospects [Promyslovist` Ukrainy: tendencii, problem, perspektivi]*. Mykolayiv: CDU, 2011. Print.

7. Crush, P.V., Maksimenko, I.A. *Regulation of the economy: theoretical and practical aspects [Reguluvannja ekonomiki: teoretychni ta prykladni aspekty]*. Kiev: KPI, 2008. Print.

8. Rubinshtein, E.I. *Basics of industrial policy [Osnovy promyshlennoj politiki]*. Surgut: SGU, 2000. Print.

9. Stovba, T.A. *System revival of the enterprises of light industry to the innovative principles [Systemne vidrozdzhennja pidpryemst legkoj promyslovosti na innovacijnyh zasadah]*. Kherson: Ailant, 2010. Print.

10. Tkach, K.I. *Theoretical framework of regional industrial policy [Teoretychni zasady regional`noj promyslovoj politiki]*. Odessa: Astroprint, 2008. Print.

11. Zheluk, T.L. *Management of long-term development of the national economy: methodological and practical aspects [Upravlinnja dovgostrokovym rozvytkom nacional`noj ekonomiki: metodologichni ta prykladni aspekty]*. Ternopil: TNEU, 2010. Print.

12. Khaustova, V.E. *Industrial policy in Ukraine: formation and planing [Promyslova polityka v Ukraini: formuvannja ta prognozuvannja]*. Kharkiv: INGEK, 2015. Print.

13. Jakubowski, M.M. "Industrial Restructuring as a means of instruments of overcoming of import dependence of Ukraine's economy." [*Restrukturizacija promyslovosti jak zasib podolannja importnoj zalegnosti Ukrainy*]. *Електронне видання Національне господарство України: теорія та практика господарювання* (2016): п. pag. Web. 20 Feb. 2017.